

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри українознавства
Протокол №19 від 22 червня 2018 р.

Зав. кафедри

Д.П. Шапран

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

«ДІЛОВА УКРАЇНСЬКА МОВА»

(заочна форма навчання)

Кількість кредитів ECTS 5

Розробник: Шапран Д.П.
доц. кафедри українознавства,
к.філол.н., доцент

2018 – 2019 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Обов'язкова для студентів напряму підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка»
Семестр (осінній / весняний)	Весняний
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	2
Лекції, годин	-
Практичні / семінарські, годин	16
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	134
Вид контролю	залік

Мета: на основі теоретичних досліджень про особливості функціонування української мови в діловій, науковій та виробничо-професійній сфері сформувати вміння, які дозволять грамотно складати, редагувати й перекладати професійні тексти, виробити навички володіння усною і писемною формами ділового мовлення з метою реалізації своїх фахових завдань.

Завдання: сформувати навички оперування діловою та фаховою термінологією, продукування, редагування, коригування та перекладання ділових і наукових текстів; оптимальної мовної поведінки у професійній сфері; впливу на співрозмовника за допомогою різноманітних мовних засобів, оволодіння культурою діалогу та полілогу; сприйняття й відтворення фахових текстів, засвоєння лексики і термінології свого фаху; вибору комунікативно виправданих мовних засобів, послуговування різними типами словників.

Предмет: українська мова в аспекті нормативної реалізації своїх суспільних функцій у діловій, професійно-виробничій та науковій сферах.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Поняття про мову та її функції. Мовне законодавство та мовна політика в Україні

Тема 2. Функціональні стилі української мови

Тема 3. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації

Тема 4. Автобіографія. Правопис та відмінювання прізвищ, імен, по батькові

Тема 5. Резюме. Правопис слів іншомовного походження

Тема 6. Заява. Види заяв. Граматичні форми родового та давального відмінків іменників

Тема 7. Протокол. Витяг з протоколу. М'який знак та апостроф у словах слов'янського походження

- Тема 8. Характеристика. Подвоєння приголосних у словах слов'янського походження
- Тема 9. Довідка. Доручення. Службова записка
- Тема 10. Комунікативні ознаки культури мовлення. Мовний етикет
- Тема 11. Форми колективного обговорення професійних проблем
- Тема 12. Ділове листування. Класифікація листів та їх оформлення
- Тема 13. Місце наукового стилю в системі сучасної української літературної мови. Термін як основна одиниця наукової мови
- Тема 14. Нормативні аспекти наукового мовлення
- Тема 15. Форми та види перекладу. Особливості науково-технічного перекладу
- Тема 16. Лексикографічна компетенція як показник мовної культури
- Тема 17. Властивості і структурно-сміслові компоненти наукових текстів різних жанрів
- Тема 18. Виступ з науковою доповіддю. Курсовий та бакалаврський проекти
- Тема 19. Правила бібліографічного опису.
- Тема 20. Культура читання наукового тексту. Мовна особистість доповідача
- Тема 21. Електронна презентація наукового виступу

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Законодавчі та нормативно-стильові основи ділового спілкування					
Тема 1. Поняття про мову та її функції. Мовне законодавство та мовна політика в Україні	8		2	-	6
Тема 2. Функціональні стилі української мови	8		2	-	6
Тема 3. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації	8		2	-	6
Тема 4. Автобіографія. Правопис та відмінювання прізвищ, імен, по батькові	6				6
Тема 5. Резюме. Правопис слів іншомовного походження	6				6
Тема 6. Заява. Види заяв. Граматичні форми родового та давального відмінків іменників	6				6
Тема 7. Протокол. Витяг з протоколу. М'який знак та апостроф у словах слов'янського походження	6				6
Тема 8. Характеристика. Подвоєння приголосних у словах слов'янського походження	6				6
Тема 9. Довідка. Доручення. Службова записка	6				6

Тема 10. Комунікативні ознаки культури мовлення. Мовний етикет	6				6
Тема 11. Форми колективного обговорення професійних проблем	6				6
Тема 12. Ділове листування. Класифікація листів та їх оформлення	6		2		6
Разом за змістовим модулем 1	80		8	-	72
Змістовий модуль 2. Наукова комунікація як складова професійної діяльності					
Тема 13. Місце наукового стилю в системі сучасної української літературної мови. Термін як основна одиниця наукової мови	8		2	-	6
Тема 14. Нормативні аспекти наукового мовлення	9		2	-	7
Тема 15. Форми та види перекладу. Особливості науково-технічного перекладу	9		2	-	7
Тема 16. Лексикографічна компетенція як показник мовної культури	7			-	7
Тема 17. Властивості і структурно-сміслові компоненти наукових текстів різних жанрів	9		2	-	7
Тема 18. Виступ з науковою доповіддю Курсовий та бакалаврський проекти	7				7
Тема 19. Правила бібліографічного опису.	7				7
Тема 20. Культура читання наукового тексту. Мовна особистість доповідача	7				7
Тема 21. Електронна презентація наукового виступу	7				7
Разом за змістовим модулем 2	70		8	-	62
Усього годин	150		16	-	134

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Семінар-розгорнута бесіда Поняття про мову та її функції. Мовне законодавство та мовна політика в Україні	2
2	Практичне заняття Функціональні стилі української мови	2
3	Практичне заняття Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації	2
4	Практичне заняття Ділове листування. Класифікація листів та їх оформлення	2
5	Семінар з виконанням практичних вправ і завдань	2

	Місце наукового стилю в системі сучасної української літературної мови. Термін як основна одиниця наукової мови	
6	Практичне заняття Нормативні аспекти наукового мовлення	2
7	Практичне заняття Форми та види перекладу. Особливості науково-технічного перекладу	2
8	Практичне заняття Властивості і структурно-сміслові компоненти наукових текстів різних жанрів	2

5. Індивідуальні завдання

1. Відповідно до індивідуального варіанта студента написати реферат на запропоновану тему (F 02.02-08).
2. Виконати письмово по одній вправі до кожної теми програми (див. «Методичні рекомендації для вивчення дисципліни», стор. 66-86).
3. Написати власні зразки автобіографії, резюме, характеристики, протоколу, заяви.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Назва модулю	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Законодавчі та нормативно-стильові основи ділового спілкування	72	1. Опрацювання рекомендованої літератури для вивчення питань: суспільний характер мови; мова як знакова система; форми мови; мовна норма; мовне законодавство та мовна політика; стилістична диференціація української мови; характеристика стилів мови; мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови; професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів. Класифікація документів. Національний стандарт України. Вимоги до змісту та розташування реквізитів. Поняття про культуру мови і культуру мовлення; мовний та мовленнєвий етикет; стандартні етикетні ситуації; парадигма етикетних мовних формул. Спілкування як інструмент професійної діяльності; невербальні засоби спілкування; гендерні аспекти	Тестування виконання індивідуального завдання

		спілкування; основні види публічних виступів; риторика і мистецтво презентації. Джерела: 1, 2, 3 4, 5, 6, 7,8 2. Самотестування	
Змістовий модуль 2. Наукова комунікація як складова професійної діяльності	62	Опрацювання рекомендованої літератури для вивчення питань: мовно-стилістичні особливості наукового стилю; поняття «термінознавство», «термінологія», «терміносистема». формування дефініції у процесі наукового дослідження; способи творення термінів стандартні звороти наукового стилю; інтернаціональне та національне у термінознавчому процесі; правописні норми в запозиченій термінології особливості науково-технічного перекладу; типові помилки під час перекладу наукових текстів у змісті й будові висловлювань; лексичні труднощі перекладу. Лексикографія та термінографія в Україні; особливості термінологічних словників; структура словникової статті; класифікація термінологічних словників за призначенням. План, тези, конспект; реферат; анотація; рецензія; стаття. Бібліографування; основні правила бібліографічного опису; способи розташування літератури у списку; оформлювання покликань; загальні вимоги до цитування. Композиційно-логічна побудова усної наукової доповіді, виступу; науковий етикет; культура доповідача. Підготовка електронної презентації на обрану тему. 2. Самотестування 3. Підготовка індивідуального завдання	Тестування, виконання індивідуального завдання

7. Результати навчання

1	Знання, використання різних мовних засобів відповідно до комунікативних намірів; прийоми висловлення думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності; особливості продукування, сприйняття, відтворення, редагування текстів офіційно-ділового й наукового стилів
2	Вміння та навички складати документи різних видів, сприймати, розуміти, перекладати та створювати наукові тексти професійного спрямування
3	Уміння вести ділові переговори, підготувати виступ, промову, брати участь у

	дискусіях, дебатах, переконувати, аргументувати, ефективно вирішувати конфліктні ситуації
4	Вміння послуговуватися лексикографічними джерелами та іншою допоміжною довідковою літературою, необхідною для самостійного вдосконалення мовної та професійної культури
5	Вміння та навички сформулювати та обґрунтувати рекомендації щодо вдосконалення і коректування письмових текстів та різних видів усного публічного мовлення.
6	Знання, уміння та навички використання сучасних комп'ютерних технологій у роботі з документами та діловими партнерами
7	Знання та навички реалізації принципів успішної презентації продукту
8	Вміння та навички ділового листування
9	9. Здатність обґрунтувати механізми досягнення комунікативної мети за допомогою вербальних і невербальних засобів спілкування та вміння їх застосовувати для професійних потреб
10	Знання, використання різних мовних засобів відповідно до комунікативних намірів; прийоми висловлення думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності; особливості продукування, сприйняття, відтворення, редагування текстів офіційно-ділового й наукового стилів

8. Розподіл балів, які отримують студенти впродовж семестру

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (екзамен)	Сума в балах
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання	50	100
15	15	20		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

9. Методичне забезпечення

Методичні вказівки з вивчення дисципліни, комплекти індивідуальних завдань, навчальна та наукова література, нормативні документи.

10. Рекомендована література

Основна

1. Конспект лекцій з «Наукової української мови» для студентів усіх спеціальностей / Д.П. Шапран. – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2017. – 90 с.
2. Городенська К.Г. Синтаксична специфіка української наукової мови // Українська термінологія і сучасність / К.Г. Городенська. – К.: КНЕУ, 2001. – Вип. 4. – С. 11 – 15.
3. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: [навч. посіб.] / Г.С. Онуфрієнко. – К.: Центр навч. л-ри, 2006. – 312 с.
4. Семенов О.М. Культура української наукової мови: Навчальний посібник [Електронний ресурс]. – К.: «Академія», 2012. – 216 с. – Режим доступу: <http://academia-ps.com.ua/product/205>
5. Українська ділова мова: практичний посібник на щодень / Уклад.: М.Д. Гінзбург, І.О. Требульова, С.Д. Левіна, І.М. Корніловська. – Харків: Торсінг, 2003.
6. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні; Ін-т української мови – стереотип. вид. – К: Наукова думка, 2003. – 240 с.

7. Шапран Д.П. Наукова українська мова [Текст]: метод. рекомендації до вивчення дисципліни для студ. усіх спеціальностей ден. та заочн. форм навчання / Д.П. Шапран; М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. українознавства. – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2017. – 73 с.

Допоміжна

8. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підруч. / Ф.С. Бацевич. – К.: ВЦ «Академія», 2004.
9. Ботвина І.В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови: [навч. посіб.] / І.В. Ботвина. – К.: АртЕк, 1998. – 190 с.
10. Загнітко А.П. Українське ділове мовлення: фахове і нефахове спілкування / А.П. Загнітко, І.Г. Данилюк. – Донецьк: ТОВ ВКФ БАО, 2010. – 480 с.
11. Основи наукових досліджень: конспект лекцій / укладач Е. В. Колісніченко. – Суми: Сумський державний університет, 2012. – 83 с.
12. Сурмін Ю. Науковий текст: специфіка, підготовка та презентація / Ю. Сурмін. – К.: НАДУ, 2008. – 184 с.
13. Токарська А.С., Кочан І.М. Українська мова фахового спрямування для юристів / А.С. Токарська, І.М. Кочан. – Львів : Світ, 2008.
14. Чепіга І.П. Мовленнєві особливості наукового тексту: текст-міркування, текст-доказ / І.П. Чепіга // Лінгвістичні студії. – Донецьк, 2002. – Вип.10. – С.157 – 161.
15. Шевчук С.В. Ділове мовлення для державних службовців: навч. посіб. / С.В. Шевчук. – К. : Арій, 2008.
16. Шевчук С.В. Практикум з українського ділового мовлення: навч. посіб. / С.В. Шевчук, О.О. Кабиш. – К. : Арій, 2009.
17. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням / С.В. Шевчук, І.В. Клименко. – К.: Алерта, 2011. – 696 с.

Словники

18. Ганич Д.І. Русско-украинский и украинско-русский словарь. / Д.І. Ганич, І.С. Олійник. – К.: Прапор, 1997.
19. Ганич Д.І. Словник лінгвістичних термінів / Д.І. Ганич, І.С. Олійник. – К.: Вища шк., 1985.
20. Головащук С. І. Словник-довідник з правопису та слововживання / С.І. Головащук. – К.: Наук. думка, 2004.
21. Головащук С. І. Російсько-український словник сталих словосполучень / С. І. Головащук. – К.: Наук. думка, 2001.
22. Головащук С. І. Словник наголосів / С. І. Головащук. – К. : Наук. думка, 2003.
23. Головащук С. І. Українське літературне слововживання: словник-довідник / С. І. Головащук. – К.: Вища шк., 1995.
24. Загнітко А.П. Словник-довідник маркетингової термінології: навч.-довід. вид. для студ. екон. спец. усіх форм навчання / А.П. Загнітко, Д.П. Шапран,

- І.Х. Баширов. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. – 160 с.
- 25.Єрмоленко С.Я. Новий російсько-український словник-довідник. / С.Я. Єрмоленко. – К.: Довіра, 1996.
- 26.Караванський С. Практичний словник синонімів української мови / С. Караванський. – К.: Укр. книга, 2004.
- 27.Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. / С. Караванський. – Львів : БаК, 2006.
- 28.Олійник О. Російсько-український словник наукової термінології. / О. Олійник, М. Сидоренко. – К. : Наук. думка, 1994.
- 29.Олійник О. Українсько-російський і російсько-український тлумачний словник. / О. Олійник, М. Сидоренко. – К. : Наук. думка, 1991.
- 30.Орфоепічний словник: в 2 т. / уклад. М.М.Пещак, В.М. Русанівський, Н.М. Сологуб.- К.: Довіра, 2003.
- 31.Російсько-український словник: Сфера ділового спілкування / ред. О.О. Тараненко. – К.: Основа, 1999.
- 32.Словник іншомовних слів. / ред. О.Мельничук. – К. : УРЕ, 1985.
- 33.Словник скорочень української мови. / Ред. Л. С. Паламарчук. – К: Вища шк., 1988.
- 34.Словник термінології Європейського Союзу (англійсько-французько-німецько-український). – Київ: К.І.С., Молодіжний гуманітарний центр, 2007. – 223 с.
- 35.Словник труднощів української мови / ред. С.Я. Єрмоленко. – К. Рад. школа, 1989.
- 36.Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. – К.: Знання, 2006.

Інформаційні ресурси:

- 37.Сайт видавництва «Літопис»: Видання наукової літератури з культури, філософії, історії, філології, економіки, перекладної літератури гуманітарного, природничого напрямів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.litorys.lviv.ua
- 38.Електронна версія українського правопису [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.pravopys.net
- 39.Український словник онлайн, тлумачний, російсько-український, орфографічний словник, український словник синонімів, український тлумачний словник, російсько-український словник, енциклопедія, правопис [Електронний ресурс]. – Режим доступу:www.rozum.org.ua
- 40.Електронні словники. – Режим доступу:<http://termin.com.ua>
- 41.Сайт Інституту мовознавства ім. О. Потебні [Електронний ресурс]. /– Режим доступу:<http://www.inmo.org.ua>
- 42.Сайт кафедри українознавства ДонНУЕТ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: kukr.donnuet.edu.ua